

ПОВНОВАЖЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНИХ ІНСПЕКТОРІВ ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ ПІД ЧАС ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО СУДДІВ

Давидчук Дмитро Павлович

*аспірант кафедри публічного управління та адміністрування,
Національна академія внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя та діяльності дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя» (далі – Закон № 1635-IX) [1] передбачено створення нового підрозділу в складі Вищої ради правосуддя – служби дисциплінарних інспекторів ВРП, які стали новими учасниками дисциплінарного провадження. Однак, незважаючи на це, з 2021 року і до цього часу фактично склад служби дисциплінарних інспекторів не було сформовано, внаслідок чого Вища рада правосуддя упродовж липня 2021 – жовтня 2023 не виконувала свою дисциплінарну функцію. У ВРП накопичилось понад 14 тисяч нерозглянутих дисциплінарних скарг на суддів [2].

Відтак, з метою відновлення дисциплінарної функції ВРП у 2023 році внесено зміни до Закону України «Про Вищу раду правосуддя». Законодавець передбачав, що тимчасово, до дня початку роботи служби дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя, повноваження дисциплінарного інспектора здійснює член Дисциплінарної палати (доповідач), визначений автоматизованою системою розподілу справ [3]. Після початку роботи служби дисциплінарних інспекторів ВРП процедура дисциплінарного провадження щодо суддів зазнає змін. Зокрема, згідно з ч. 3 ст. 42 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» (далі – Закон №1798-VIII) дисциплінарне провадження включає: 1) попередню перевірку дисциплінарної скарги, вивчення матеріалів для встановлення ознак вчинення суддею дисциплінарного проступку, ухвалення рішення про залишення без розгляду та повернення дисциплінарної скарги, відмову у відкритті дисциплінарної справи або відкриття дисциплінарної справи; 2) підготовку дисциплінарної справи до розгляду, розгляд дисциплінарної справи та ухвалення рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді або про відмову в притягненні судді до дисциплінарної відповідальності; 3) розгляд скарги на рішення про

притягнення до дисциплінарної відповідальності судді або про відмову в притягненні судді до дисциплінарної відповідальності [4].

Отже, до процедури дисциплінарного провадження додано стадію попередньої перевірки дисциплінарної скарги (в попередній редакції статті – стадія попереднього вивчення дисциплінарної скарги) та стадію розгляду скарги на рішення про притягнення до судді дисциплінарної відповідальності або про відмову в притягненні судді до дисциплінарної відповідальності. Зазнав змін і суб'єктний склад учасників дисциплінарного провадження, тому що до складу учасників дисциплінарного провадження крім судді, стосовно якого відкрито дисциплінарну справу, та скаржника включено дисциплінарного інспектора Вищої ради правосуддя-доповідача. Відповідно до ч. 1 ст. 43 Закону України «Про вищу раду правосуддя» після початку дисциплінарного провадження скарга на дії судді передається дисциплінарному інспектору, визначеному автоматизованою системою розподілу справ, який здійснює її попередню перевірку, за результатами якої дисциплінарний інспектор ВРП самостійно приймає рішення про залишення скарги без розгляду та її повернення скаржнику або готує матеріали з пропозицією про відкриття або про відмову у відкритті дисциплінарної справи. Варто зауважити, що до моменту створення служби дисциплінарних інспекторів, тобто до набрання чинності Законом № 1635-IX, повноваження дисциплінарного інспектора здійснювалися членом ВРП-доповідачем. Можна зробити висновок, що повноваження дисциплінарних інспекторів за новою дисциплінарною процедурою є дещо більшими, ніж повноваження членів Вищої-ради правосуддя-доповідачів. Так, на відміну від членів ВРП, дисциплінарні інспектори є учасниками дисциплінарної справи та набули повноважень самостійно надсилати запити в межах дисциплінарних справ та складати протоколи про адміністративні правопорушення за невиконання законних вимог дисциплінарного інспектора ВРП, чого раніше не мали окремі члени ВРП. Дисциплінарний інспектор ВРП – доповідач може самостійно продовжити строк попередньої перевірки дисциплінарної скарги у разі обґрунтованої потреби її додаткової перевірки, але не більш як на п'ятнадцять днів [4, ч. 1 ст. 43]. У разі незгоди з рішенням Дисциплінарної палати ВРП про повернення дисциплінарної скарги або про відмову у відкритті дисциплінарної справи, дисциплінарний інспектор може передати скаргу для розгляду та остаточного ухвалення рішення до Вищої ради правосуддя у пленарному складі [4, ч. 5 ст. 44, ч. 3 ст. 46]. На стадії підготовки дисциплінарної справи до розгляду дисциплінарний інспектор готує висновок, який передає на розгляд до Дисциплінарної палати, а також повідомляє суддю та скаржника про наявність такого

висновку та надає їм можливість ознайомитись з ним. Закон України «Про Вищу раду правосуддя» допускає можливість повернення матеріалів скарги дисциплінарному інспектору ВРП для доопрацювання [4, ч. 4 ст. 48]. Як учасник дисциплінарної справи дисциплінарний інспектор, на відміну від члена ВРП-доповідача, набув права подавати докази, надавати пояснення, заявляти клопотання про виклик свідків, ставити запитання учасникам дисциплінарної справи, висловлювати заперечення, заявляти інші клопотання або відводи, ознайомлюватись з матеріалами справи. Якщо відбувається оскарження рішення про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, дисциплінарний інспектор, на відміну від члена ВРП-доповідача, обов'язково запрошується на засідання пленарного складу ВРП.

Таким чином, законодавець намагається удосконалити процедуру дисциплінарного провадження щодо суддів. Задля цього створюється служба дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя, яка наділяється широким колом повноважень, що сприяє підвищенню ефективності механізму перевірки дисциплінарних скарг.

Діяльність служби дисциплінарних інспекторів має зменшити навантаження на членів ВРП та покращити якість підготовки матеріалів дисциплінарних скарг. Разом з тим, що стосується ефективності такого кроку та необхідності подальшого удосконалення процедури дисциплінарного провадження можна буде зробити висновок після початку діяльності служби дисциплінарних інспекторів ВРП.

Література:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя та діяльності дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя: Закон України від 14 липня 2021 № 1635-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2021. № 38. Ст. 320.

2. Офіційний веб-сайт Вищої ради правосуддя. URL: <https://hcj.gov.ua/news/sluzhba-dyscyplinaryh-inspektoriv-mozhe-buty-sformovana-protyagom-pyaty-shesty-misyaciv> (дата звернення 14.05.2024).

3. Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо зміни статусу та порядку формування служби дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя: Закон України від 6 вересня 2023 №3378-IX. *Відомості Верховної ради України*. 2023 № 94. Ст. 369.

4. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. *Відомості Верховної ради України*. 2017 № 7–8. Ст. 50.